

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Akademiraadets opgave er at fremme kunsten og rådgive staten i kunstneriske spørgsmål

Åbent brev til
Erhvervs- og vækstministeren
Miljø- og fødevareministeren
Energi-, forsynings- og klimaministeren
Pressen

Charlottenborg den 16. marts 2016
(30.02.21b)

Behov for et nyt landskabssyn!

Akademiraadets Landskabsudvalg ønsker med denne udtalelse at tilkendegive en stærk bekymring over den igangværende politiske agenda, der truer det danske landskab, og bringer her en indtrængende opfordring til at se nye og mere fremtidssikrede veje for udviklingen af Danmarkskortet. Der er brug for både visioner og handlinger, der kan bidrage til en mere flersidig udnyttelse af vores fælles arealressource, og som kan vise vejen for et landskab med miljøvenlig produktion og naturmæssige arealreserver, der sikrer et bæredygtigt livsgrundlag på lang sigt. Et landskab vi kan leve i, leve med og leve af - nu og i fremtiden.

Den fortløbende omkalfatring af forvaltningspolitikken, favoriserer ensidigt intensiv stordrift og udsalg af naturarealer på bekostning af de tilbageværende kyst- og landskabsområder, der er danskernes umistelige livsgrundlag – ikke kun i økonomisk, men i lige så høj grad æstetisk og miljømæssig forstand. Naturarealer er ikke noget, vi kan handle med efter "køb-og-smid-væk-metoden". Naturens livsbetingelser står her i en skarp kontrast til kortsigtede kommercielle interesser – og fortsættes denne diskurs, opnår vi hverken mere skov, mere biodiversitet, renere vand endsige flere turister langs strandene. Uden en akut indsats overfor hensynet til natur, uden miljømæssig ansvarlighed og uden æstetiske oplevelser bevæger vi samfundsudviklingen ind i en blindgyde, der trækker essentielle værdier ud af vores liv. Det er ikke et scenarie, vi i Akademiraadets Landskabsudvalg betragter som en ansvarlig politik for udviklingen af Danmarkskortet.

Ifølge en ny rapport "*Kampen om m² – Prioritering af Fremtidens Arealanvendelse i Danmark*" (Teknologirådet 2015) har vi samlet set ønsker til arealanvendelser på 140%. Byvækst, infrastruktur, energi- og produktionslandskaber og naturudvikling må og skal med andre ord finde nye veje i samspil, hvor viden og en demokratisk afhandling skal danne grundlaget for en fortsat beskyttelse og udvikling af et i forvejen trængt landskab. Et borgertopmøde om prioritering af fremtidig arealanvendelse er afholdt i januar 2016, og en bred repræsentation af interessegrupper viser, at deltagerne ikke ser den ensidige stordrift i landbrugsproduktionen som en fremtidsmulighed, men tværtimod ønsker en bedre dobbeltudnyttelse af landskabet, der tilgodeser natur- og miljøvenlige produktionsmetoder, og sætter naturen, skovrejsning og en bevaring af strandbeskyttelseslinjen i højsædet. Der er hermed givet udtryk for et ønske om at skabe nye landskaber og grobund for langsigtede biotoper i takt med, at vores produktionslandskaber udvikles og transformeres.

Hvis vi skal realisere de langsigtede målsætninger om mere skov, biodiversitet, miljøforbedringer og æstetiske landskabskvaliteter, kan vi logisk betragtet ikke blive ved med at tære på landskabet og trække naturarealer ud af Danmarkskortet. Tværtimod skal landskabet administreres ud fra et nyt landskabssyn, der inddrager æstetiske og miljømæssige kvaliteter i samfundsudviklingen. Et landskabssyn og en forvaltning, der sætter krav til en samlet forbedring af landskabet.

Forvaltningen og dermed fremtiden for Danmarkskortet står med andre ord ved en skillevej: Vi kan enten vælge at ignorere den viden, der er genereret gennem tiderne om både naturens præmis for overlevelse og forbigå den historisk dokumenterede nedgang i indtjeningen i landbruget over 5 årtier med en forarmet og konsekvent landskabsmæssig deroute til følge. Intensiveringspolitikken betyder yderligere, at vi hverken kan opfylde målsætninger om mere skov, mere biodiversitet eller renere vand. Tre områder inden for den nationale arealforvaltning og forskning, der har været en højt prioriteret agenda i nationale såvel som internationale fora. Spildte kræfter, spildte ressourcer og en åbenlys tilsidesættelse af mange års vidensgenerering og europæisk samarbejde om et bedre miljø for fremtiden, hvis ikke vi vender denne diskurs.

Eller vi kan vælge den anden vej, som vi her indtrængende vil slå til lyd for, nemlig at implementere forskningsbaseret viden og bevæge os henimod et nyt landbrugsparadigme, der kan understøtte en udvikling, som imødekommer en arealmæssig lille nation, hvor produktudvikling og miljømæssig ansvarlighed skal bære os i den globale konkurrence. Derudover, at vi anerkender et samfundsdemokratisk landskabssyn, hvor kontakten med naturen og de æstetiske oplevelser, landskabet giver os som mennesker, har afgørende betydning for vores velbefindende og et fortsat eksistensgrundlag.

Den vej, den nuværende politiske diskurs tegner, er uomtvisteligt den første, hvor den omfattende planlagte liberalisering af planloven, bruddet med kystbeskyttelseszonen og en intensivering af landbrugsproduktionen er kendetegnet ved de drastiske nedprioriteringer af landskabsværdierne, der vil have fatale konsekvenser for udviklingen af natur og adgangen til æstetiske oplevelser. Der mangler helt åbenlyst både visioner og handlingsplaner, der skal udvikle landskabet.

Derfor foreslår Akademiraadets Landskabsudvalg, at visionerne for et fremtidigt forvaltningsparadigme inkorporerer landskabsværdier på et overordnet niveau, således

- at landskabsværdier som et fælles livsgrundlag skal tildeles en særstatus i lovgivning og forvaltning af det åbne landskab, for at sikre en kontinuitet, der ikke umiddelbart kan ændres ved løbende politisk diskursskifte eller lokale kommunale ønsker til kortsigtet økonomisk vinding
- at større landskabelige forandringer, som ændringer af beskyttelseszoner og nedlæggelser af større sammenhængende landskabelige områder ikke kan finde sted uden en inddragende folkelig og demokratisk afhandling
- at der nedsættes et visionspanel med repræsentation af faglig viden inden for natur og miljø, landskab og æstetik samt etik og filosofi til løbende at bistå den nationale politik for en udvikling af arealforvaltningen

Akademiraadets Landskabsudvalg anbefaler sammenfattende, at regeringen gransker mulighederne for at udvikle et Danmarkskort med inddragelse af faglighed og viden, og at retten til landskabet ophøjes til at blive et bærende fundament til gavn for almenvellet i bred forstand!

Med venlig hilsen
Akademiraadets Landskabsudvalg

Hanne Bat Finke
formand